

Woord vooraf

Gerlach Cerfontaine

Schiphol en groen worden niet snel met elkaar geassocieerd. Wie aan vliegtuigen en luchthavens denkt, denkt vaak vooral aan geluid, luchtverontreiniging, drukte, gebouwen en beton.

Hoewel vliegtuigen steeds stiller en schoner worden en wij er als luchthavenexploitant hard aan werken om onze eigen activiteiten over een paar jaar CO₂ neutraal uit te voeren, heeft Schiphol al jaren ook een andere kant, een groene kant. Maar weinig mensen weten, dat er – omdat er geen mensen mogen rondlopen – veel flora en fauna te vinden is in het landingsterrein van de luchthaven. In feite is dit landingsterrein een natuurgebied dat zich qua verscheidenheid aan soorten bloemen, planten en dieren kan meten met menig ander natuurgebied.

Erik Derogée en Ton Mens hebben die verscheidenheid aan flora en fauna in dit boek in kaart gebracht. Als respectievelijk

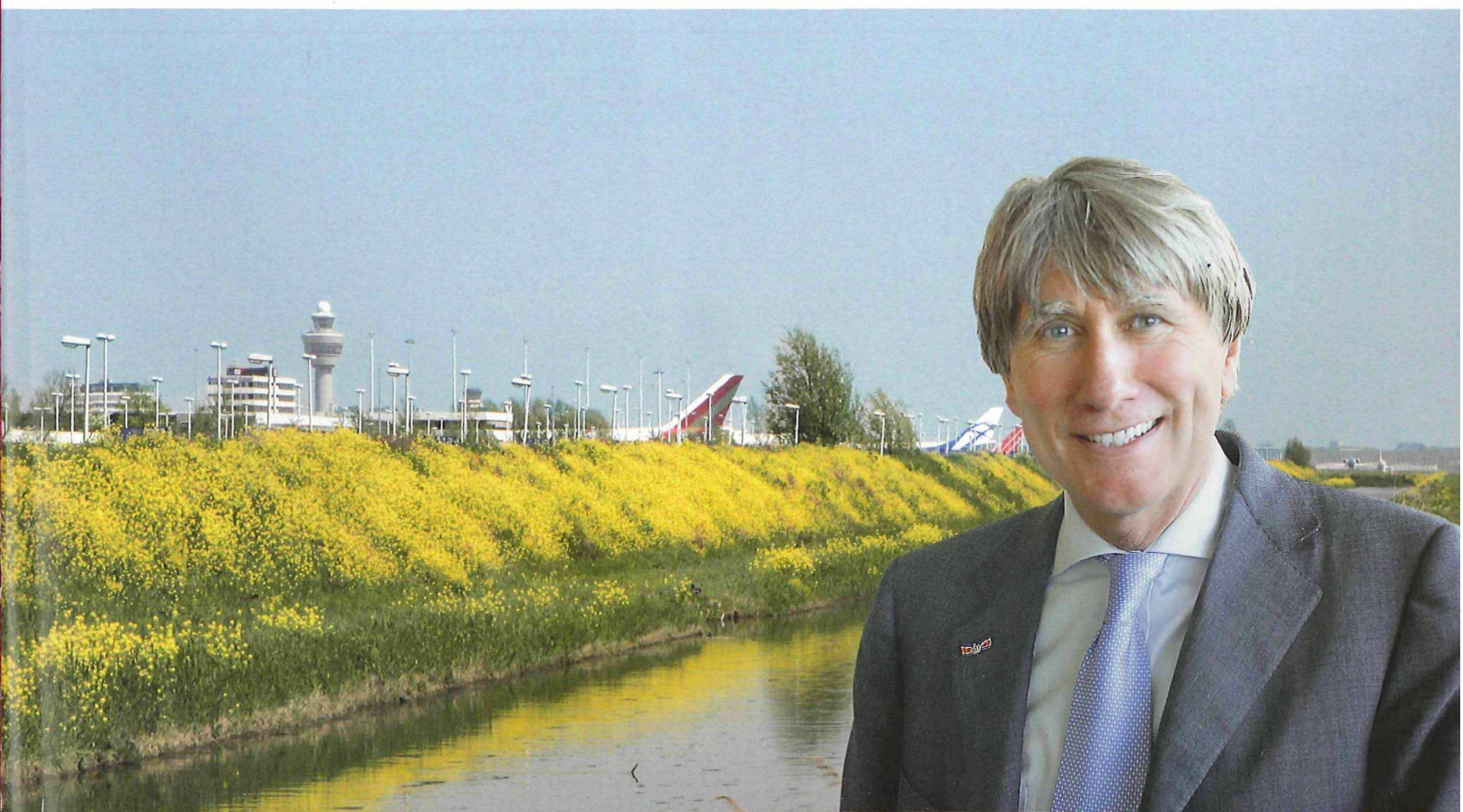
Airside Operations Manager, verantwoordelijk voor de operationele gang van zaken aan **airside**, en **Manager Bird Control**, hoofd Vogelwacht, van Schiphol zijn zij vaak te vinden in het landingsterrein. Daar is het idee ontstaan om een naslagwerk te maken over de flora en fauna op Schiphol.

Net zoals het boek **Non-Stop Schiphol**, dat Erik Derogée in 2006 ter gelegenheid van het 90-jarig bestaan van Schiphol heeft gemaakt over de belangrijkste operationele processen op de luchthaven, is het opnieuw een prachtig geïllustreerd boek geworden. En een informatief boek, dat ook beschrijft hoe Schiphol in het heden en verleden met zijn grond is omgegaan.

Een eyeopener voor menigeen zal zijn dat er in het landingsterrein van de luchthaven meer dan tweehonderd soorten bloemen en planten voorkomen, waaronder enkele hele bijzondere die op de lijst van beschermde plantensoorten staan. En meer dan zeventig diersoorten. Natuurgebied Schiphol belicht hiermee een bij velen onbekende en onverwachte kant van de luchthaven.

Ik wens u veel lees- en kijkplezier toe met dit boek.

Gerlach Cerfontaine
President-directeur Schiphol Group



Natuurgebied Schiphol

Klopt dat wel?

Een grote luchthaven als Amsterdam Airport Schiphol is een knooppunt van vervoer. Dit knooppunt verbindt wereldwijde luchtwegen, Europese snelwegen, landelijke spoorlijnen en regionale buslijnen. Het is zelfs een knooppunt van fietspaden. Alles komt samen op dit punt in de Haarlemmermeer.

Miljoenen mensen reizen via Schiphol en tienduizenden werken er. Een economisch centrum dat bruist van de activiteit. En dan ligt er opeens een boek dat zegt dat Schiphol een natuurgebied is. Dat klinkt heel tegenstrijdig. Schiphol is natuurlijk geen ongerept stukje wildernis in de gemeente Haarlemmermeer. Wel zijn er grote delen van de luchthaven met weinig menselijke activiteit, terwijl vliegtuigen en voertuigen er over vastgestelde routes gaan. Het is dus op grote delen van het terrein relatief rustig. Dit betekent dat er voor veel dieren een ideale leefomgeving is.

Door het ontbreken van agrarische activiteiten is er ook ruimte voor planten en kruiden om te groeien en bloeien. De zoektocht naar de diverse soorten flora en fauna geeft dan ook een opvallend beeld. Er zijn ongeveer 225 soorten planten, 70 verschillende soorten vogels en 10 zoogdieren aangetroffen. Verder natuurlijk vele soorten vlinders, insecten, mossen en bomen. Zelfs een 30 centimeter grote schildpad en scholen karpers leven in de watergangen van de luchthaven. In dit boek zijn planten en kruiden beschreven die op natuurlijke manier op de luchthaven terecht

zijn gekomen. Ze zijn niet aangeplant. Omdat het luchthaventerrein niet algemeen toegankelijk is, zijn er maar weinig mensen die weten hoe het eruit ziet en wat er te vinden is. Dit boek geeft inzicht in de soorten flora en fauna die er te zien zijn. Alle foto's in het boek zijn, zonder uitzondering, gefotografeerd op Schiphol. Het is niet gelukt om alle planten en dieren vast te leggen op de gevoelige plaat, maar ze staan wel allemaal genoemd.

Dit boek laat Amsterdam Airport Schiphol van een hele andere kant zien. Laat u verrassen.

Ton Mens
Erik Derogée



ROODWANGSCHILPAD
Trachemys scripta elegans

Een bijzonder verschijning in de watergang langs het veld de Joodse begraafplaats. De schildpad laat zich als de zon uitbundig schijnen en hij ligt te zonnen op een duiker. Zeer waarschijnlijk is dit exemplaar uitgezet nadat het te groot is geworden als huisdier. Ondanks dat het een exoot is, kunnen ze wel overleven in ons klimaat. De naam dankt deze schildpad aan de rode wangen.

Grootte mannetje 20 cm, het vrouwtje 30 cm
Kleur bruin schild, rode wangen

MIDDELSTE GROENE KIKKER

Pelophylax esculentus

Deze kikker komt uit het geslacht van groene kikkers. In de sloot zijn ze te herkennen aan een onregelmatig gekwaak. Ze zijn altijd te vinden in of bij water. Ze overwinteren in de modder van een sloot.

Grootte vrouwtje tot 12 cm, het mannetje iets kleiner
Kleur groen



Natuurgebied Schiphol

Inhoudsopgave

Woord vooraf	1
Natuurgebied Schiphol	2
Schiphol in de Haarlemmermeer	4 - 6
Colofon	7
Overzichtskaart	8 - 9
Trefwoordenregister	110 - 111
Tellingen vogels	112



FLORA

Flora	10 - 83
-------	---------



FAUNA

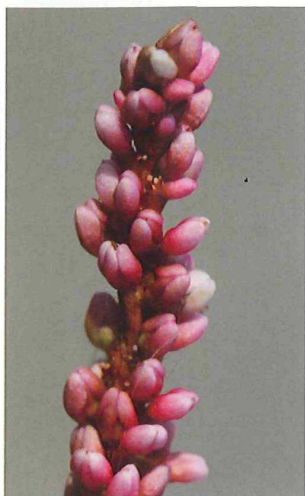
Zoogdieren	84 - 89
Duiven	90
Kraaiachtigen	91
Eenden	92 - 93
Ganzen	94 - 95
Roofvogels en uilen	96 - 98
Meeuwen	99
Watervogels	100 - 102
Standvogels	103
Weidevogels	104 - 105
Zangvogels	106 - 109



VILTIGE DUIZENDKNOOP

7

Polygonum lapathifolium



Deze plant groeit bij voorkeur op akkers, maar ze is ook aangetroffen in water. De bloemstengel heeft aartjes met kleine bloemetjes. Op het blad zitten donkere vlekken. *Lapathifolium* geeft aan dat het blad is als dat van zuring.

Vindplaats	Koetsierstraat
Bloeitijd	juli - oktober
Hoogte	20 - 100 cm
Bloem	1 mm
Kleur	roze / rood



VILTIGE HOORNBLOEM

6

Cerastium tomentosum

De bladeren van de viltige hoornbloem zijn sterk behaard en lijken op oortjes van een muis. Ze staan meestal in een omgeving met veel gras.

Vindplaats	de-icing bassin J-platform
Bloeitijd	mei - juli
Hoogte	10 - 30 cm
Bloem	8 mm
Kleur	wit



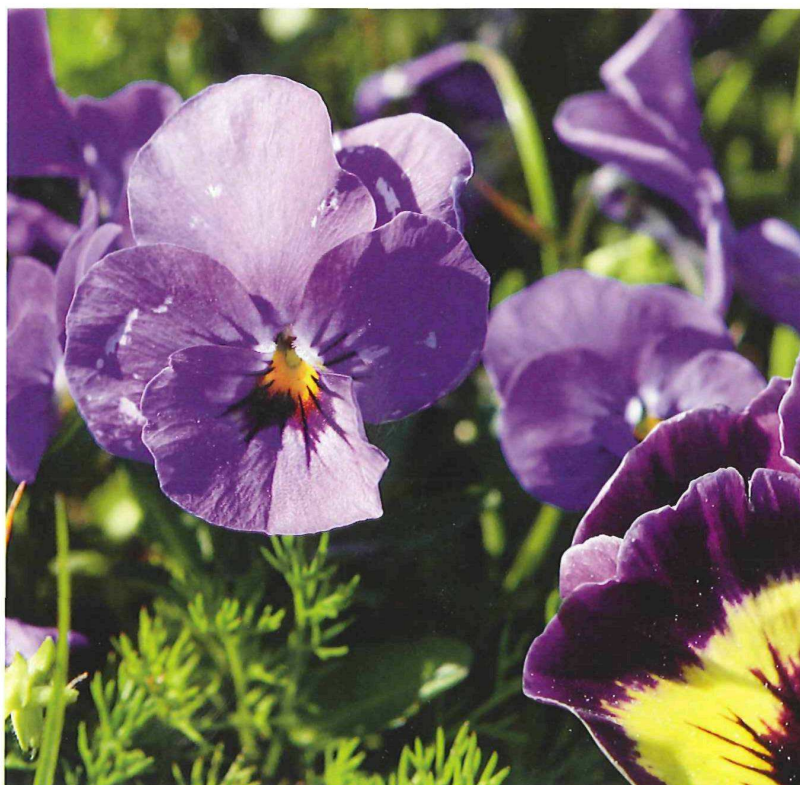
VIOL

6 23

Viola x wittrokiana

Heel toevallig staan er verschillende cultivars van de gekweekte viol op deze locatie. Ze zullen ongetwijfeld met aangebrachte grond zijn meegekomen. Violen zijn eetbaar, worden gebruikt in parfums en delen van de plant kunnen medicinaal gebruikt worden

Vindplaats	de-icing bassin J-platform / langs het RH-viaduct
Bloeitijd	maart - juli
Hoogte	5 - 20 cm
Bloem	50 - 60 mm
Kleur	wit, blauw, geel en paars



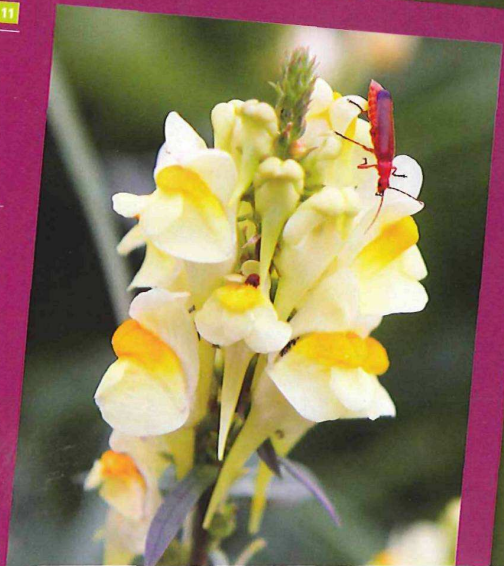
VLASLEEUWENBEK

Linaria vulgaris

11

Vlasleeuwenbek groeit op zanderige gronden. Een oude volksnaam is 'pispotje' vanwege de urine afdrijvende werking. De betekenis van vulgaris is gewoon.

Vindplaats	langs de taxibanen op Schiphol-Oost / langs taxibaan E5 / langs taxibaan G3
Bloeitijd	juni - oktober
Hoogte	30 - 50 cm
Bloem	16 - 20 mm
Kleur	geel



7 De Koetsierstraat

De Koetsierstraat is de eerste afslag na de Schipholtunnel richting Schiphol-Oost. Deze weg leidt naar het terrein waar weggesleepte auto's worden geparkeerd.



VLIER

20

Sambucus racemosa

Van vlierbessen, die in trossen (racemosa) aan de struik groeien, kan jam en gelei gemaakt worden. De bessen zijn voedsel voor trekkende zangvogeltjes, zoals nachtegalen, roodstaarten, grasmussen en ook spreeuwen en lijsters. Vlierplanten vinden we ook op wilgen en in dakgoten, met dank aan de vogels.

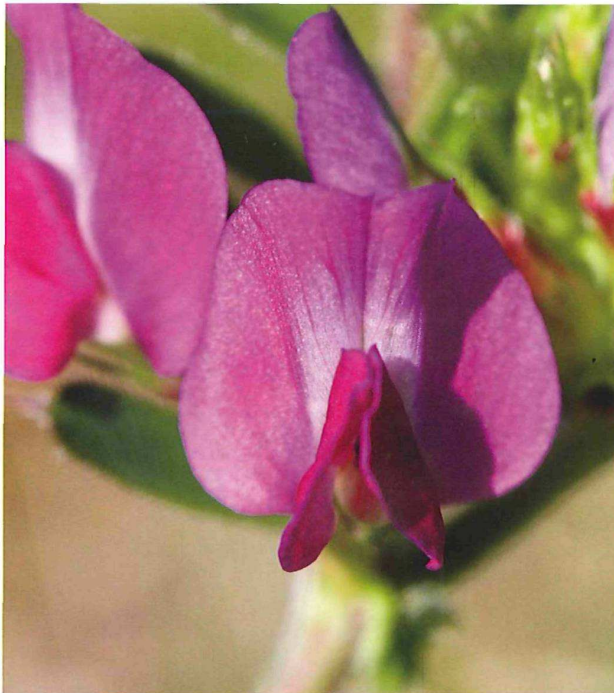
Vindplaats	langs de Sloterweg tegenover het OND-gebouw
Bloeitijd	juni - juli
Hoogte	3 - 10 meter
Bloem	5 mm
Kleur	wit in schermen

VOEDERWIKKE

Vicia sativa

Wikkies hebben bladeren in paren. De bladeren eindigen in een mooie krul. De plant behoort tot de erwtensoort en werd vroeger verbouwd voor veevoer. De bloemen hebben een opvallende rode kleur.

Vindplaats	het gehele luchthaventerrein
Bloeitijd	mei - augustus
Hoogte	30 - 100 cm
Bloem	12 - 18 mm
Kleur	donkerrood / paars



VI00L

Viola x wittrokiana

BOERENZWALUW

Hirundo rustica

De boerenzwaluw onderscheidt zich van zijn soortgenoten door een lange ingesneden staart en een rode keel. Het is een echte zomervogel en beschermd in Nederland.

Grootte 19 cm

Kleur Donkerblauwe rug en een witte buik.
Het voorhoofd en de kin zijn dieprood.

Broeden Twee keer per jaar een legsel van 4 - 5 eieren.
De boerenzwaluw broedt niet op Schiphol.



GIERZWALUW

Apus apus

Het karakteristieke beeld van de gierzwaluw is ook boven de velden van Schiphol te zien. Met vleugels als sikkels giert deze vogel door de lucht. De eerste 3 jaar van zijn leven komt een gierzwaluw niet aan de grond, ook niet om te slapen.

Grootte 17 cm

Kleur Donkerbruin met een witte keel.

Broeden Gierzwaluwen broeden niet op Schiphol.
Ze nestelen in spleten en onder daken.

GELE KWIKSTAART

Motacilla flava

Dit slanke vogeltje heeft een lange staart die tijdens het lopen op en neer wipt. Het leefgebied van de kwikstaart is vochtig weide- en akkerland. Er zijn meerdere ondersoorten van de kwikstaart. Dit zijn bijvoorbeeld de Engelse- en Noordse kwikstaart.

Grootte Ongeveer 16 cm

Kleur Gele borst en buik met groengele rug.
De kop is grijs en de vogel heeft een lange zwarte staart.

Broeden Niet geconstateerd op Schiphol.



GROENLING

Chloris chloris

De groenling is te vinden nabij bosjes op zoek naar zaden en bessen. Op Schiphol worden ze gezien bij de rozenbottels langs de Polderbaan

Grootte 15 cm

Kleur Geelgroen verendek met gele vleugeldelen.
In de herfst wordt het vrouwtje lichtbruin.

Broeden Ze nestelen in lage struiken. Twee tot drie keer per jaar leggen ze 4 - 6 eieren. Het is onbekend of er genesteld wordt op de luchthaven.

Zangvogels

HUISMUS**Passer domesticus**

De huismus is voor iedereen een heel bekend vogeltje. Het aantal lijkt achteruit te gaan, omdat er steeds minder broedplaatsen zijn. Toch is de mus op veel plaatsen te vinden waar de mens zijn etensresten achterlaat. Zo ook op Schiphol Plaza. Soms weet een enkele mus door te dringen tot in de Terminal. Jaren geleden is dit zelfs een plaag geweest. Het kleine vogeltje at het brood van het bord van verbaasde passagiers.

Grootte	Ongeveer 14 cm
---------	----------------

Kleur	Bruine rug en een grijze borst. Aan de grijze kop zit een dikke snavel.
-------	---

Broeden	De mus broedt in holen, gaten en zeer dichte begroeiing.
---------	--

**PAAPJE****Saxicola rubetra**

Het paapje is alleen in de zomer te zien, maar is wel zeldzaam. Hij komt voor op de lijst van beschermde vogels. In de winter overwintert hij op het Afrikaanse continent.

Grootte	13 cm
---------	-------

Kleur	Lichtbruin met een oranjebruine borst. Boven het oog zit een witte wenkbrauwstreep.
-------	---

Broeden	Het paapje legt 5 of 6 eieren in hoog gras. Geen broedparen op Schiphol gevonden.
---------	---

**PAAPJE****Saxicola rubetra****OEVERZWALUW****Riparia riparia**

Het is de kleinste zwaluw in Europa en is op de luchthaven waargenomen boven de grote vijvers. Het verschilt met de huis- en boerenzwaluw is een niet tot nauwelijks gevorkte staart.

Grootte	12 cm
---------	-------

Kleur	Een vaalbruin verenkleed aan bovenzijde en een licht crème onderzijde. Over de borst loopt een bruine band. De vleugels zijn donker glimmend.
-------	---

Broeden	Overzwaluwen hebben eenmalig nesten gehad op Schiphol. In een tijdelijke zandwal hadden ze nestgangen gegraven.
---------	---

HUISZWALUW**Delichon urbica**

Deze zwaluw heeft een ondiep gespleten staart en valt onder de categorie zangvogels. Hij verblijft vanaf april in Nederland en vertrekt medio september weer naar Afrika. Ze nestelen aan huizen en boerderijen.

Grootte	14 cm
---------	-------

Kleur	De onderkant is wit en de bovenkant is zwart met een metallic glans.
-------	--

Broeden	Twee tot 3 keer per jaar 3 - 5 eieren. Meestal worden nesten gebouwd onder dakpannen of bruggen.
---------	--

